

ordinibus regni tempore^g denuntiarent, ut unusquisque qui vellet, ad illum venire possit^h; quia tamen in eligendo serenissimoⁱ principe domino Sigismundo secundo, rege Poloniae et magno duce Lithuaniae, filio nostro charissimo^j, mos ipse praetermissus est^k, non data opera, sed quod nobis viventibus et regno nondum vacante, magisque divina ordinatione quam humano consilio electio ipsa Maiestatis suae contigit, considerantes tantam omnium subditorum nostrorum erga nos et serenissimam^l familiam nostram^m fidem, affectum et observantiamⁿ, ut hanc ipsam electionem^o serenissimi^p filii nostri^q, utcumque praeter veteram consuetudinem factam, approbaverint et gratam habuerint, nolentesque ut per huiusmodi electionem aliquid in posterum mori antiquo derogaretur, decernimus, ut deinceps quotiescumque regem decedere et regnum vacare, aut electionem quomodocumque celebrare^r contigerit, domini consilarii ordinis utriusque, antequam ad electionem procedant, prius iuxta veterem consuetudinem conventum electionis generalem statuunt et illum^s universis regnicolis et dominiis in tempore declarent ac electionem in eodem conventu iuxta veterem consuetudinem celebrant. Harum testimonio litterarum^t, quibus sigillum nostrum est appensum. Datum Cracoviae in conventu generali^u sabbato proximo ante dominicam Letare^v anno Domini millesimo quingentesimo tricesimo [26 III 1530], regni vero^w nostri anno vicesimo quarto. Petrus episcopus et vicecancellarius subscripsit^x.

**III. REX CAVET, QUOD SIGISMUNDUS AUGUSTUS, FILIUS SUUS,
IN REGEM ELECTUS ET CORONATUS, QUANDO PERVENERIT
AD ANNOS 15 AETATIS SUAE, IURAMENTUM DE OBSERVANDIS LIBERTATIBUS
ET PRIVILEGIIS OMNIUM ORDINUM PRAESTARE DEBEBIT^a**

^bSigismundus Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae etc. Dominus et heres^b. Manifestum facimus per praesentes^c, quia cum omnes ordines status utriusque^d tam spiritualis quam saecularis^d regni nostri, considerantes horum temporum motus ac malignitatem, praevenireque volentes turbas ac^e seditiones omnimodas, quae vacantibus regnis contingere solent, unanimi consensu^f elegerint et coronaverint^f in regem huius regni nostri nobis consentientibus, serenissimum^g principem dominum Sigismundum Secundum, filium nostrum charissimum, ex spontanea sua voluntate, nobis viventibus, qua fide et affectu in nos sunt, testatum^h esse volentes, quemadmodum et ante in multis aliis magnis et arduis negotiis, ex mera in nos propensione et libera ipsorum voluntate, grata et utilia nobis illorum obsequia cognovimus. Nos vicissim pro ea observantiaⁱ qua et nos et serenissimam^j familiam nostram prosequuntur et quam abunde declararunt in coronando^j rege ipso serenissimo^k filio nostro, nobis viventibus ea videlicet conditione ut nos absque ullo impedimento eiusdem^l filii nostri serenissimi^l, donec viveremus regno et dominiis nostris frueremur et illis dominaremur^m volentes pro talibus eorum obsequiis nobis utilibus et gratissimis, vicissim eis providere, ut et ipsi in suis iuribus, privilegiis et libertatibus consuetudinibusque approbatis absque ullo detrimento conservarentur, polliciti sumus illis et praesentibus litteris nostris pollicemur. Quodⁿ quodcumque ipse serenissimus filius

^g pro tempore VL; tempori AT. ^h posset VL. ⁱ sermo AT. ^j clarissimo AT. ^k fuit VL, AT.

^l sermam. AT. ^{m-m} fidem et effectum ac observantiam VL. ⁿ⁻ⁿ filii nostri serenissimi VL. ^o sermi. AT. ^p celebrari VL.

^q ipsum VL. ^r etc. VL. ^s Ostatnie trzy wyrazy opuszczono w Sang.

^{t-t} sabato ante dominicam Laetare proximo AT. ^u Opuszczono w Sang. ^v Sang. dodaje: Relatio reverendi in Christo patris, domini Petri Thomiczki, episcopi Cracoviensis et regni Poloniae vicecancellarii.

^a Tekst ten, oparty na oryginalne pergaminowym, przechowywanym w Archiwum Państwowym w Krakowie, szczytano z edycją VL oraz z AT. ^{b-b} VL: Nos Sigismundus; AT: Sigismundus primus, rex Poloniae etc.

^c VL i AT dodają: universis. ^{d-d} tam spirituales quam saeculares VL. ^e aut VL, AT. ^{f-f} elegerunt et coronaverunt VL. ^g sermum. AT. ^h testamentum AT. ⁱ⁻ⁱ qua nos et serenissimam VL; qua nos et sermam. AT.

^j creando VL, AT. ^k sermo. AT. ^{l-l} sermi. filii nostri AT; serenissimi filii nostri VL.

^m Cale zdanie od: ea videlicet, do: dominaremur, w VL ujęto w nawias. ⁿ Odczyt niepewny. W AT: quibus.

noster, sive nobis viventibus, ^{o-o} seu vero ^o post mortem nostram ad aetatem legitimam, hoc est ad annos aetatis suae^p quindecim completos pervenerit, tenebitur illis id totum praestare, quod antecessores nostri reges Poloniae, et nos ipsi praestitimus ex debito, ad quod eius Maiestatem ut filium et^q successorum nostrum tenore praesentium obligamus, videlicet quod iurare debebit omnia iura, libertates, privilegia, litteras, immunitates Regni nostri Poloniae ^r ecclesiasticas et saeculares, ecclesiis, ipsi quoque Regno Poloniae^r, eiusdemque praelatis, baronibus, nobilibus, civibus, incolis et quibuscumque^s personis cuiuscumque status acⁱ condicionis existentibus, donatas et concessas per divos praedecessores nostros, principes, reges et quoscumque dominos et heredes Regni Poloniae, ^u praesertim vero per divos Cazimirum antiquum, Ludovicum, Vladislaum proavum^v, Vladislaum patrum, magnum^w Casimirum avum^x, Ioannem Albertum et Alexandrum fratres germanos nostros, patruos vero suos reges Poloniae, et per nos metipsos^y, patrem eius^u, iustas et legitimas manutenere^z, servare, custodire, attendere^{aa} in omnibus condicionibus atque punctis, et omnia illicite ab eodem regno alienata aut^{ab} distracta^{ac} pro posse suo^{ad} ad proprietatem eiusdem regni nostri aggregare. Terminus etiam ipsius Regni Poloniae non minuere sed pro posse suo, dilatare et defendere. Et quamdiu hoc ipsum^{ae} iuramentum maiestas sua non praestiterit et huic debito suo^{af} regio non satisfecerit, ipsi universi regnicolae nostri ad tradendam illi possessionem et dominium regni, et ad servandum iuramentum et ad praestandam fidelitatem et oboedientiam suam, eius maiestati non erunt astricti neque obligati. Verum quandocumque supradictis omnibus idem serenissimus^{ag} filius noster in aetate legitima existens satisfecerit, et huiusmodi ^{ah} iuramentum debitum^{ah} praestiterit, universi regnicolae et subditi nostri, illi post mortem nostram, uti vero et legitimo domino et regi suo coronato, omnem fidelitatem, oboedientiam^{ai} et obsequia, secundum iuramentum a se illi factum et debitum suum praestare et exhibere tenebuntur. ^{aj} Harum testimonio litterarum, quibus^{ak} sigillum nostrum est appensum. Datum^{aj} Cracoviae in conventu^{al} generali sabbato proximo ante dominicam Letare anno ^{am} Domini millesimo quingentesimo tricesimo [26 III 1530], regni vero nostri anno vigesimo quarto. Petrus episcopus et vicecancellarius^{am}.

IV. IUS ORDINUM PRUSSIAE IN ELECTIONE REGUM

Sigismundus Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithvaniae etc. dominus et heres. Manifestum facimus universis, quia licet privilegia et libertates statibus et ordinibus terrarum nostrarum Prussiae, tam ecclesiasticis quam saecularibus, a maioribus nostris concessa et concessae, ac per nos confirmata et confirmatae, inter alia id potissimum contineant, ut dicti ordines et status Prussiae ad futurorum regum Poloniae, quotiescunque super electione et coronatione illorum deliberationem fieri contingat, ad electionem et coronationem vocari et admitti debeant. Quia tamen in eligendo serenissimo principe domino Sigismundo Secundo, rege Poloniae et magno duce Lithvaniae, filio nostro charissimo hoc ipsum praetermissum est, non data quidem opera, sed quod nobis viventibus et regno nondum vacante, magisque Divina ordinatione quam humano consilio, electio ipsa maiestatis suae contigit. Considerantes tantam praedictorum statuum et ordinum terrarum nostrarum Prussiae, erga nos et serenissimam familiam nostram, fidem, affectum et observantiam, ut hanc ipsam electionem serenissimi filii nostri, praeter vocationem eorum factam approbaverint, et similiter ipsum eligendo ratam atque gratam habuerint, nolentesque, ut per huiusmodi electionem ad quam vocati non erant, aliquid in posterum

^{o-o} sive etiam VL. ^p Ostatnie dwa wyrazy opuszczono w VL. Opuszczone w AT. ^{r-q} W AT opuszczone. ^s quibuscumque VL. ^t et VL, AT. ^{u-u} W VL cały ten wywód ujęto w nawias. ^v avum VL. ^w Opuszczone w VL. ^x W VL poprawiono na: patrem. ^y W rękopisie: metipos. ^z manutenetene AT. ^{aa} attentare VL. ^{ab} et AT. ^{ac} districta VL. ^{ad} AT dodaje w nawiasie: scil. recuperare. Opuszcza następnie 17 wyrazów, aż po: dilatare. ^{ae} Wyraz w VL opuszczony.

^{af} Wyraz w VL opuszczony. ^{ag} sermus. AT. ^{ah-ah} debitum iuramentum VL. ^{ai} et oboedientia VL. ^{aj-aj} W AT: harum testimonio litterarum, datarum. ^{ak} VL dodaje: in fidem. ^{al} conventionem VL.

^{am-am} Domini 1530, regni nostri anno 24. Petrus Tomicki, Episcopus et Vice Cancellarius; AT: 1530, regni nostri 24.